

Solvej Balle

Tilavuuden
laskemisesta

V

Suomentanut
Sanna Manninen

Kosmos

Solvej Balle

Tilavuuden
laskemisesta

V

Suomentanut Sanna Manninen

Kosmos

Suomentaja kiittää tuesta WSOY:n kirjallisuussäätiötä ja
Taide- ja kulttuurivirastoa.

Ensimmäinen painos

OM UDREGNING AF RUMFANG V

Copyright © Solvej Balle, 2023

Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS,
Copenhagen

Suomenkielinen laitos © Sanna Manninen ja Kosmos, 2026

ISBN 978-952-352-335-7

***KOSMOS**

Kosmos on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Painettu EU:ssa.

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@kosmoskirjat.fi

#4541

Sää oli aika kylmä, mutta ei satanut. Kun astuin ulos hotellista, Olga seisoj jalkakäytävällä laukkujensa ympäröimänä. Hän oli saapunut myöhään illalla ja tähyili nyt kadulle yllään ohut takki. Olin sopinut Henryn kanssa, että hän hakisi meidät Bremenistä kahdeksalta, sitten ajaisimme yhdessä Liègen laitamille Val Benoîtin.

Ojensin Olgalle serviettiin käärityn rusinasämpylän, jonka olin ottanut mukaani aamiaispöydästä. En ollut tavannut Olgaä pitkään aikaan mutta tunsin hänet hyvin ja tiesin, ettei hän ollut syönyt aamiaista niin aikaisin aamulla. Hän hymyili pitkämielisesti serviettikäärölle. Hän ei ole koskaan täysin tottunut hieman yliampuvaan huolenpitooni, mutta selvästikin hänellä oli nälkä, sillä sämpylä hävisi hetkessä.

Aamun valossa totesin, että hän oli muuttunut. Ei paljon, mutta hän näytti hieman vanhemmalta kuin muistikuvissani. Kun hän seisoj sinä laukkujensa ympäröimänä tummat hiukset poninhännällä, näin selvästi, että ihminen jota halusin välttämättä ruokkia oli aikuinen, ja jätin huomauttamatta hänen pukeutumisestaan, vaikka hänen takkinsa oli aivan liian ohut näin kylmänä aamuna.

Ajatus oli uusi. Että myös Olga vanheni. En tarkoita, etteikö hän olisi lainkaan muuttunut sinä aikana kun olemme tunteet toisemme, tietenkin on, mutta en ole ajatellut että se liittyy ikään, olen vain pitänyt sitä variaationa. Hiukset ja vaatteet ovat vaihdelleet, samoin se miten hän tervehtii tullessaan alakertaan myöhään aamulla, mutta näillä muutoksilla ei

ole koskaan tuntunut olevan suuntaa, ne ovat vain olleet eri muunnelmia Olgasta. Kuvani hänestä on aina ollut sidoksissa ensimmäiseen tapaamiseemme: hän on se melko nuori nainen, joka koputti oveeni sateisena iltapäivänä Clairon-sous-Boisissa. Ihminen jolla on terävät mielipiteet ja luja tahto, mutta myös ihminen josta minun täytyy pitää huolta. Aivan kuin hän ei olisi täysin kykenevä huolehtimaan itsestään.

Olga olisi selvästikin halunnut nukkua pitempään. Hän oli taitellut rusinasämpylän ympärillä olleen servietin ja pannut sen taskuun, ja nyt hän seiso siinä ohuessa takissaan, aikuinen nainen matkalaukkujensa keskellä, unisen näköisenä hie-
man sumuisena aamuna.

Hetkeä aiemmin olin tarkastellut omia kasvojani hotellin kylpyhuoneen suurentavasta peilistä. Olin huomannut uusia ryp-
pyjä, huokosia ja pieniä läiskä. Ehkä juuri siitä syystä yhtäkkiä näin, että Olga oli vanhentunut. Ajatus sai minut levottomaksi. Ei siksi, että pienet ikääntymisen merkit haittaisivat minua, pikemminkin pidän niitä kiinnostavina: ihon pikku maisemat, muuttuvat pinnat. Mutta tulen levottomaksi, kun muutokset vaativat toimia. Kun ei enää riitä, että pitää kompastumisen varalta silmällä maaston tavanomaisia esteitä, lätäköitä ja mättäitä tai pieniä kuoppia. Kun maisema saa uusia muotoja, puroista tulee jokia, suisto, meri. Kun tulee risteyskiin, joissa täytyy pysähtyä, tehdä valinta, vaihtaa suuntaa.

Olin seissyt peilin edessä ja ryhtynyt levittämään ripsiväriä. En käytä ripsiväriä kovin usein, ehkä halusin sillä tavalla valmistautua uuteen elämäämme. Olin ollut poissa kauan ja ymmärsin, ettei entiseen ollut paluuta: asuinpaikka olisi uusi ja siellä olisi sekä ihmisiä, joita en ollut nähnyt sen jälkeen kun lähdin Bremenin talosta, että uusia asukkaita, joita en ollut vielä tavannut.

Poissa ollessani olin puhunut sekä Henryn ja Olgan että parin muun kanssa. Tiesin että asiat olivat muuttuneet. Useimmat olivat lähteneet Bremenistä ja asettuneet toisaalle. Jotkut olivat muuttaneet Liègeen, missä pidettäisiin nyt ensimmäinen iso kokous. Odotin innolla jälleennäkemistä. Olin tyytyväinen siihen, että olin lähtenyt Bremenin talosta. Ei siinä mitään. Olin tyytyväinen siihen, että olin palannut Claironsous-Boisiin. Että olin jälleen lähtenyt sieltä. Pariisiin. Hôtel du Lisoniin. Pohjoisfriisein saarille. Welkille ja Marholtin reunanilta löytämäni taloon, jonne olin asettunut asumaan. Tai en ehkä asettunut, mutta olin asunut siellä. Pitkään.

Minulla ei suinkaan ollut mitään yksinäisiä päiviä vastaan. Viileää ilmaa. Iltapäivän kuluessa voimistuvaa tuulta. Kävelyitäni rannalla ja penkereillä, rauhaa, joka oli vallannut minut samalla hetkellä kun nousin Welkin-lautalle ja joka oli pysynyt mukanani läpi lukuisat saarella viettämäni päivät. Tai läpi useimmat päivät, sillä toisinaan olin kaivannut ystäviäni ja taloa ja kaikkia askareita. Toisinaan olin kaivannut Thomasia. Mutta olin tarvinnut rauhaa. Rauhaa ja yksinäisyyttä. Pieniä ostosreissuja Marholtiin. Vaellusretkiä rannikkoa pitkin. Retkiä kajakilla, jota olin lainannut. Tai voiko sitä nyt lainaamiseksi sanoa, kun ei pyydä keneltäkään lupaa. Mutta kun puhuin Henryn kanssa ja hän kertoi että he yrittäisivät koota meidät kaikki Liègeen, kaipaus alkoi kasvaa. Olin valmis palaamaan takaisin, ja olimme sopineet että tapaisimme Bremenissä ja menisimme yhdessä Liègeen.

Silti olin levoton. Ehkä se johtui ajatuksesta, että minusta tulisi osa joukkoa. Että tapaisin taas heidät kaikki. Oman joukkoni. Erikoisen seurueen. Että kuuluisin taas ryhmään. Olin asunut yksin talossa Friiseinsaarilla ja olin herännyt yksin ja olin kulkenut päivien läpi yksin. Ilman marraskuun kahdeksannen-toista päivän ystäviä. Ilman Thomasia taustalla. Sellaistahan

se oli ollut. Siihen saakka kun palasin takaisin Claironiin, Thomas oli ollut mukana kuin näkymätön matkatoveri. Ihminen joka odotti. Siihen aikaan ei vielä kokonaan menetetty rakastettuni. Nyt menetetty.

Seisoin peilin edessä ja ajattelin, että näköni oli heikentynyt. Olin usein huomannut sen lukiessani. Tarvitsin etäisyyttä, pitelin kirjaa kauempana ja kaipasin enemmän valoa. Olin alkanut syyttää lamppeja ja siirtyä lähemmäs ikkunaa talossa, johon olin muuttanut Welkillä, ja olin ajatellut, että minun pitäisi hankkia silmälasit.

Sellaisia muutoksia minä tarkoitan. Ne eivät ole välttämättä isoja, mutta ne ovat tulleet jäädäkseen, ja kun ojensin Olgalle rusinasämpylän, ajattelin että minun täytyy lakata huolehtimasta hänestä kuin lapsesta. Luulen että juuri sellainen saa minut pysähtymään. Päivät toistuvat, sitä herää aina samaan aamuun, ja silti ilmaantuu asioita, jotka vaativat tekoja ja tarkistuksia ja päätöksiä. Täytyy rakentaa siltoja jotta pääsee yli vesistöistä, jotka aiemmin saattoi ylittää jalan. Täytyy hankkia uusia kulkuneuvoja ja löytää uusia teitä, mutta ei ole tietoa, minne ne johtavat.

Henry oli varmaan myöhässä. Hänen oli tarkoitus pakata autoon viimeiset tavarat talosta. Kaipa hänellä oli mennyt arvioitua pitempään, tai sitten hän oli juuttunut aamuruuhkaan. Juttelimme Olgan matkasta ja Ralfista, joka oli Madridissa.

Bremenistä lähdettyään Olga ja Ralf olivat liittyneet ryhmään, joka oli asettunut hylättyihin kasvihuoneisiin harvaan asutulla alueella Espanjassa. Ralf oli jatkanut projektiaan muutaman asukkaan kanssa. BeDaZy-projektia, Olga sanoi, kun en reagoinut – aivan kuin hän olisi luullut, että nimi piti

toistaa minulle tai että olin unohtanut mistä projektista oli kyse – mutta viivyttelyni johtui pikemminkin siitä, että kuulin hänen puhuvan asiasta eri tavalla kuin ennen. Hän ei enää ironisoinut projektia ja lausui sen nimen ilman epäilyjä.

Kasvihuoneista oli äskettäin lähtenyt pieni joukko ihmisiä Madridiin. He olivat suunnitelleet matkustavansa yhdessä Liègeen, mutta Ralf oli löytänyt Madridista kontaktin, joka voisi auttaa joissakin työn aikana ilmenneissä ongelmissa. Ne liittyivät jotenkin siihen, että yksittäisiin tapahtumiin kuuluvia informaatiomääriä piti saada supistettua, Olga sanoi. Muut jäivät Madridiin, ja Olga matkusti edellä Bremenin kautta, jotta voisi hakea joitakin välineitä Ralfin vinttikomeroista. Ja tavata teidät, Olga sanoi, sillä Henry oli kertonut, että oli sopinut tapaavansa minut Bremenissä. Olga oli suunnitellut yöpyvänsä Ralfin asunnossa, mutta saatuaan kaiken pakattua myöhään illalla hän oli muuttanut mielensä ja majoittunutkin hotelliin.

Puhuimme vähän Welkistä ja Thomasista. Olga tiesi, mitä oli tapahtunut sen jälkeen kun viimeksi tapasimme. Ei kaikkea, mutta hän tiesi, etten enää palaa Claironiin. Puhuimme vierailustani Thomasin luona. Thomas oli soittanut, mutta se ei johtunut siitä että hän oli muistanut marraskuun kahdeksannettoista päivänsä. Olga tiesi, että olin ollut Thomasin luona ja lähtenyt taas. Tai pikemminkin: Thomas oli lähettänyt minut tieheni. Pyytänyt minua lähtemään. Juuri muuta sanottavaa ei ollut. Ei siinä hotellin edessä, kun odotimme Henryä, Olga ohuessa takissaan. Sainoin että voisimme puhua siitä myöhemmin.

Aina välillä toinen meistä vilkaisi kadulle, missä autot ja raitiovaunut pujottelivat toistensa välistä. Toisella puolella katua lojui rykelminä jätösäkkejä, niitä näkyi pitkin jalkakäy-

tävää koko matkan kaukaisuudessa häämöttävältä asemalta hotellin ohi ja siihen risteykseen, mistä raitiovaunut kääntyivät kadulle. Isoja muovisäkkejä oli erivärisiä: keltaisia, sinisiä ja läpinäkyviä, viimeksi mainitut sisälsivät keittiöjätteitä. Aamun kuluessa isoiksi parviksi kerääntyneet varikset olivat repineet reikiä muovisäkkeihin, mutta ainoastaan läpinäkyviin.

Aseman tienoilla saattoi erottaa hitaasti lähestyvän jäteauton. Se eteni jalkakäytävän viertä ja keskeytti varisten aterian. Kun auto pysähtyi säkkien kohdalle, linnut pyrähtivät ilmaan yhtenä pilvenä. Hetken kuluttua auto jatkoi matkaa, ja seuraavan säkkikasas luona kokoontuneet varikset pyrähtivät taas ilmaan, ja sama jatkui jäteauton liikkuessaan hitaasti eteenpäin. Yhä uudelleen ja uudelleen linnut jättivät ateriansa, räpistelivät ilmassa, lensivät aina kohti seuraavaa säkkikekkoa. Ne suuntasivat suoraan läpinäkyvien säkkien rei'ille ja alkoivat nokkia sisältöä. Joka kerta ne ehtivät juuri käydä jätessäkin tähteiden kimppuun ennen kuin joutuivat taas lentämään eteenpäin. Askel askeleelta ne jatkoivat matkaa, jättivät ateriansa ja lennähtivät kohti seuraavaa jätessäkkikasaa samalla kun taakse jääneet läpinäkyvät säkit katosivat yksi toisensa jälkeen roska-auton myllyyn.

Pian varikset, ja hetkeä myöhemmin myös roska-auto, pääsivät hotellin kohdalle, ja meillä oli esteetön näkymä lintujen taisteluun ruoasta. Roskakuskit nostivat kirkkaat säkit jalkakäytävältä, heittivät ne auton myllyyn ja jättivät siniset ja keltaiset säkit maahan varisparven siirtyessä eteenpäin, mutta kaipa linnut lopulta tajusivat puuhansa tarkoituksettomuuden, sillä kun jäteauto oli kulkenut ohitsemme melkein risteykseen saakka, varikset olivat hajaantuneet ympäriinsä.

Kun sekä jäteauto että varikset olivat poissa, varisten suunnalta lähestyi Henry D. Sininen pikkubussi ilmestyi näkyviin kaukaisuudessa, risteyksessä, jonne sekä varikset että roska-auto olivat juuri kadonneet. Tunnistin heti auton, jolla ryhmä tulokkaita oli saapunut Bremeniin vähän ennen kuin lähdin Claironiin, ja hetkeä myöhemmin auto ylitti raiteet ja pysähtyi jalkakäytävän reunaan hotellin eteen. Henry hyppäsi ulos, tervehti pikaisesti kädet ilmassa, keräsi Olgan laukut ja alkoi asetella niitä autoon. Olga nosti maasta pari kassia, kantoi ne autolle ja laski lattialle etummaisen matkustajan paikan kohdalle samalla kun Henry pakkasi loput matkatavarat. Henry osoitti autoon pinoamiaan tavaroita, siinä oli monta laatikollista papereita, jatkojohtoja ja hehkulamppuja, muovinen työkalupakki sekä peittoja ja ilmapatjoja kahdessa isossa laatikossa, ja sanoi että ne olivat vihoviimeiset tavarat talosta.

Nousimme nopeasti autoon raitiovaunujen kulkiessa ohitsemme kadulla. Olga istui etupenkille Henryn viereen, minä valitsin istuimen heidän takaansa ja ahtauduin pahvilaatikoiden keskelle, lähimmällä istuimella oli kaksi isoa laatikkoa ja yhden istuimen alle oli työnnetty kaksi pienempää.

Päivien kuluessa Liègeen oli ajettu monta kuormaa, huonekalut ja kaikki, ja nyt talo oli tyhjä, tyhjempi kuin silloin kun näimme sen ensimmäisen kerran, Henry sanoi. Varsinkin kellari. Hän oli lukinnut talon ja sulkenut ison takorautaporin. Talon avaimen hän oli pitänyt. Hän arveli, että sille voisi olla vielä joskus käyttöä.

Gita Kreis ja muut Val Benoîtin asukkaat valmistelivat parhaillaan ensimmäistä kokousta hylätyissä yliopistorakennuksissa, joissa meidän oli tarkoitus asua. Tai siis, tässä välissä oli ollut pienempiä tapaamisia sekä Liègessä että muualla, minne oli asettunut väkeä, mutta tämä oli ensimmäinen

yhteinen kokous, johon tulisi osallistujia kaukaakin. Pari vanhaa auditoriota oli jo valmiina, ja opetustiloissa ja toimistoissa asui ihmisiä. Val Benoîtissa oli paljon tilaa, Henry sanoi, ja paljon työtä. Uusille apulaisille oli aina käyttöä. Ajaisimme Osnabrückin kautta ja ottaisimme kyytiin Aikaterini Erbsin ja muutaman hänen ystävänsä, Henry sanoi. Hän ei tiennyt montako heitä oli, mutta voisimme järjestellä tavarat uudelleen sitten kun tapaisimme heidät.

Kun olimme päässeet pois kaupungista, Olga sanoi sen itse. Hän sanoi että oli vanhentunut. Luultavasti hän tarkoitti, että niin olimme me muutkin, sillä hän oli vilkaissut Henryä juuri ennen kuin puhui. Kysyin oliko asia tullut hänen mieleensä hotellin peilin takia. Hän kääntyi puoleeni ja ihmetteli, mistä minä sen tiesin. Mutta kyllä, niin se oli. Myöhään eilen illalla hän oli huomannut kasvonsa kylpyhuoneen pyöreässä peilissä. Hän oli kääntänyt peiliä ja tarkastellut itseään. Suurennettuna. Hän näki että oli vanhentunut.

Sanoin että muistin ensimmäisen vierailuni hotellissa. Silloin olin matkalla pohjoiseen kohti lunta ja talvea. Se oli ennen kuin olin tavannut ketään teistä, sanoin. Olin viettänyt joulua perheeni kanssa ja jatkanut sieltä Bremeniin – ja sitten peilistä näkyvä suurennos oli yllättäen muistuttanut minua ajasta. Pienet muutokset olivat yhtäkkiä tulleet näkyviin. Se oli kuin hyppy, minä sanoin, ja Olga ryhtyi laskemaan, minkä ikäinen olisi, jos päivämme muunnettaisiin vuosiksi. Mikä on bioikäni, hän sanoi.

Kaksikymmentäyhdeksän, hän totesi hetkeä myöhemmin. Samanikäinen kuin minä olin silloin kun astuin aikasilmukkaan, minä sanoin. Ja melkein samanikäinen kuin äiti oli kuollessaan, Olga sanoi. Hänen äitinsä kuoli kolmekymmentäyksivuotiaana.

Omasta mielestään Olga muistutti äitiään. Sitäkään hän ei ollut ennen huomannut. Yhdennäköisyyttä ei erottanut suurentavassa peilissä, ainoastaan tavallisessa. Mutta hän tajusi sen nähdessään suurennoksen. Aivan kuin näky olisi ravistellut hänen äitinsä esiin muistoista. Olga ei muistanut, että hänen äidillään olisi ollut ryppyjä, mutta hän ei ollut varma, muistiko valokuvat vai todellisuuden. Ei ainuttakaan ryppyä. Minä sanoin että kolmekymmentäyksivuotiaan kasvoilta tuskin löytyikään kovin monta ryppyä. En minäkään muista että vanhemmillani olisi ollut ryppyjä silloin kun minä olin lapsi. Niitä ilmestyi vasta sitten kun olin vanhempi. Myöskään Henry ei muistanut ryppyjä, vaikka hänen isällään todellisuudessa oli ollut ryppyjä, sillä isä oli ollut kahdeksantoista vuotta äitiä vanhempi. Ryppyjä oli varmasti ollut. Henry ei vain muistanut niitä. Henry piti isäänsä vanhana vasta sitten kun alkoi itse olla aikuinen. Aivan kuin rypyt olisivat ilmaantuneet silloin kun minusta tuli teini, hän sanoi. Silloin alkaa nähdä ihmisten iän. Ennen sitä kaikki aikuiset ovat samaa joukkoa. Mutta vanhoja he eivät ole. Se on eri joukko. Sitten jossain vaiheessa aikuiset siirretään vanhojen kategoriaan, koska itse liittyy aikuisten joukkoon. Silloin he näyttävät vanhoilta. Niin, tai kuolleilta, Olga sanoi.

En sanonut mitään. Henry vain murahti hiljaa. Hän oli menettänyt isänsä hieman ennen poikansa syntymää. Minä en tiedä, miltä omien vanhempien menettäminen tuntuu. Vaikka en ole käynyt vanhempieni luona sen jälkeen kun vietimme yhdessä joulua, en pysty kuvittelemaan, miltä tuntuisi jos heitä ei olisi olemassa. Kysyin, vierailiko joku edelleen perheensä luona, mutta Olga ei uskonut että ainakaan kovin moni. Hän ei ollut käynyt isänsä luona sen jälkeen kun isä oli hakenut hänet Lukanosta.

Alamme saavuttaa vanhempamme. Äitini oli juuri täyttänyt viisikymmentäkuusi silloin kun aika pysähtyi. Isä on viisikymmentäneljä. Olisi outoa tavata heidät ja tuntea ikäeron kutistuvan. Sanoin, että jos Olga oli kaksikymmentäyhdeksän, minun täytyi olla neljäkymmentäyksi. Henryn täytyi olla viisikymmentä. Jos ei vielä niin ainakin pian. Henry ei pitänyt siitä. Että hän täyttäisi viisikymmentä. Hän ei odottanut sitä innolla.

Sanoin että minä odotin. Odotin innolla juhlia. Henry sanoi ettei sellaisia ollut tiedossa, enhän minäkään ollut pitänyt juhlia kun täytin neljäkymmentä. Sitä paitsi hän oli syntynyt kesäkuussa. Ei hän voinut juhlia syntymäpäivää marraskuussa. Jos ei koskaan ohita syntymäpäiväänsä, ei myöskään voi pitää juhlia, hän sanoi.

Sen sijaan ohitamme kuolinpäivämme, Olga sanoi. Tai emme edes ohita sitä. Asumme siinä. Niin sen täytyy olla: marraskuun kahdeksastoista, hän sanoi. Paitsi jos pääsemme pois, Henry sanoi. Ja mistä sitä tietää, kuolemmeko me. Jos aika voi pysähtyä, muutkin asiat voivat olla arvaamattomia. Totta kai me kuolemme, Olga sanoi. Me vanhenemme ja me kuolemme.

Henry halusi puhua jostain muusta. Hän ei nähnyt mitään syytä puhua iästä tai kuolinpäivistä. Kun aika ei kuitenkaan kulu. Niinpä jätimme asian sikseen. Ehdotin että puhuisimme sen sijaan silmälaseista. Minulla alkoi olla vaikeuksia lukea. Olin varma, että Henrylläkin olisi käyttöä silmälaseille. Hän sanoi näkevänsä ihan hyvin. Minä vain vaadin aivan liikaa yksityiskohtia.

Ehkä löydät optikon Osnabrückista, Henry sanoi. Jos siihen on aikaa. Henry oli sopinut Aikaterinin kanssa, että söisimme

yhdessä lounasta ennen kuin jatkaisimme Liègeen. Siis Trinin kanssa, Henry sanoi, ja hänen mainittuaan Trinin aloimme puhua vierailustani Thomasin luona. Kerroin etten ollut koskaan saanut selville, miksi Thomas oli soittanut. Ensin olin luullut soittaneeni vahingossa Thomasille, kun olin yrittänyt soittaa Trinille, jonka numeron olin samana aamuna tallettanut puhelimeeni. Trini, Marlice ja minä olimme suunnitelleet että tapaisimme kaupungilla. Tapaamisesta ei ollut tullut mitään, koska Marlice oli palannut taloon ennen kuin sain Trinin kiinni. Jos olin soittanut vahingossa Thomasille, se olisi saattanut selittää, miksi hän oli soittanut minulle. Jos olin soittanut väärälle T:lle, minä sanoin. Tajusin että selitykseni alkoi olla liian yksityiskohtainen, joten sanoin vain, että Thomas itse ei muistanut soittaneensa minulle, joten en koskaan saanut selitystä. Hän ei muistanut soittaneensa eikä hän muistanut menneensä vierashuoneeseen, mistä oli löytänyt paperini.

Henry halusi tietää, millaista oli ollut palata Claironiin niin pitkän ajan jälkeen. Sanoin että kaikki oli ollut ennallaan. Olin saapunut junalla, olin kävellyt talolle sateen läpi. Sanoin ettei Thomas ollut muistanut puhelustamme mitään. Hän muisti vain että olin lähtenyt Clairon-sous-Boisista marraskuun seitsemännentoista päivän aamuna ja että hän oli puhunut kanssani illalla. Hän viittasi koko ajan seitsemännentoista päivään sanalla *eilen*, ja hän oli vakuuttunut siitä, että oli herännyt aivan tavalliseen marraskuun kahdeksanteentoista päivään: sateiseen päivään, jolloin hän oli vienyt paketteja ja kirjeitä postiin. Hän oli käynyt kävelyllä metsässä, missä sadekuuro oli kastellut hänet.

Vierashuoneessa ei ollut mitään merkkejä siitä että joku olisi käynyt siellä. Kaikki näytti samalta kuin lähtiessäni, vaikka huone vaikutikin hieman ränsistyneeltä. Paperini olivat

siellä minne olin ne jättänyt, ja oli mahdotonta nähdä, oliko Thomas lukenut yhtään mitään. Hän itse ei muistanut käyneensä huoneessa. Kaikki oli pyyhkiytynyt pois. Minusta siellä vain tuntui jotenkin nuhjuiselta ja tunkkaiselta. Olga uskoi sen johtuvan siitä, että olimme käyttäneet niin paljon aikaa Bremenin talon kunnostamiseen, maalaamiseen ja pehmustamiseen. Silloin näkee asioita uusin silmin, ja yhtäkkiä joka paikka näyttää olevan maalin ja uusien päällisten tarpeessa. Ehkä hän on oikeassa. Joka tapauksessa minusta tuntui oudolta, kun jonkin ajan kuluttua asetuin taas vierashuoneeseen asumaan.

Vaikka paluu olikin tuntunut merkilliseltä, meillä oli ollut hyviä yhteisiä päiviä, minä sanoin. Ja öitä. En minä siksi ollut taas lähtenyt. Jos Thomas olisi ollut sama, olisin ehkä jäänyt. Ehkä olisin löytänyt keinon selittää hänelle kaiken. Ehkä olisin tottunut huoleen hänen silmissään. Mutta Thomas tuntui muuttuneen, vaikka hän olikin sitä mieltä että vain minusta oli tullut toinen.

Ja hän oli oikeassa. Tietenkin minusta oli tullut toinen. Ensimmäisenä iltana se oli melkein koomista, minä sanoin. Huomasin sen itsekin. Pelkästään se, että toin mukanani toivon. Sillä vaikka tiesin, että oli sama marraskuinen päivä, minusta tuntui silti, että jokin oli muuttunut. Tai voisi muuttua. Jos Thomas oli käynyt vierashuoneessa, jos hän todella oli rikkonut kaavansa, jos hän saattoi yhtäkkiä saada päähänsä soittaa minulle, jonkin täytyi olla toisin. Ja jos se saattoi tapahtua kerran, se voisi kai tapahtua uudelleen. Hän saattaisi muistaa meidän yhteiset päivämme. Ainakin kuvittelin niin. Ehkä katkelmia niistä.

Olin huomannut sen, kun istuin junassa ja kun astuin laiturille Lillessä. Toivon. Ajatuksen, että pystyisimme ehkä mur-

tautumaan marraskuun kahdeksannentoista päivän läpi. Että sittenkin kuuluimme yhteen. Minä epäröin, mutta epärointi oli toiveikasta. Vaelsin Lillen kaduilla. Ehkä halusin pitää kiinni toivosta vielä hetken, ehkä halusin valmistautua Thomasin tapaamiseen. Uuteen lukuun, ajattelin, kun nousin junaan Lillessä ja kun jäin junasta Claironissa, ja ehkä myös silloin kun lähdin kävelemään pitkin katuja sateessa.

Minulla oli laukku olalla, Olgan makuupussi toisessa kädessä ja avattu sateenvarjo toisessa, sillä vettä satoi solkenaan. Olin napittanut lainaamani harmaan villakangastakin, joka taisi olla Anton Janasin. Lähdin kävelemään – palelematta ja palovammoitta – ja saavuin talolle, missä kaikki näytti samalta kuin aina. Thomas ei ollut keittiössä, mutta senhän minä tiesinkin. Hän istui olohuoneessa lukemassa Jocelyn Mironin kirjaa. Näin hänet siellä.

Koputin ulko-oveen. En olohuoneen ikkunaan, sillä en halunnut säikäyttää Thomasia. Jouduin koputtamaan aika kovaa, sillä olohuoneen ja eteisen välinen ovi oli kiinni. Ja siinä minä sitten seisoin, kun hän viimein tuli avaamaan. Seisoin siinä harmaassa takissa toivoni kanssa ja pyysin päästä ihan pienen joukon osaksi. Pienen kahden hengen ryhmän osaksi.

Ihan pienen yhteisön osaksi, minä sanoin ja huomasin, ettei sen enempää Henry kuin Olgakaan ymmärtänyt mitä tarkoitin. Tai he joutuivat miettimään hetken ennen kuin ymmärsivät. Mutta juuri sitä olin toivonut, kun koputin oveen: että meidän yhteydestämme olisi jäljellä edes joitakin murenia ja että voisimme rakentaa ihan pienen yhteisön. Olihan Bremenissäkin iso lauma ihmisiä onnistunut elämään yhdessä vailla suuria ongelmia. Ja meitä oli vain kaksi. Ei kai se ollut kovin paljon pyydetty, vaikka olimmekin eri ajassa. En tiedä, mistä tämä uusi toivo oli peräisin. En ollut unoh-

tanut, miten aiemmat vierailuni Claironissa olivat sujuneet, mutta Thomasin puhelu tuntui avanneen aivan uusia ovia. Tai niin minun on täytynyt uskoa.

Thomas ei huomannut että olin vanhentunut. Hän kiinnitti huomiota vaatteisiin. Se oli ymmärrettävää, sillä vaatteeni eivät olleet hänelle tuttuja, ja hän selvästikin odotti selitystä. Ensin hän kysyi, olinko kadottanut takkini. Sitten hän ihmetteli erikoista hamettani ja isoa villapaitaa. Olin pannut hiukset kiinni, joten hän ei nähnyt miten pitkät ne olivat, vain että olin vaihtanut kampausta, mutta kun olin kertonut kaikista päivistäni, hän näki muutokset selvästi. Myös sen, että olin vanhentunut. Että ei ollut kyse pelkästään vaatteista. Että käteni olivat muuttuneet ja että hiukseni olivat pitkät. Ja muuta sellaista.

Thomas oli kuitenkin entisellään. Tai siltä minusta tuntui alussa. Joka tapauksessa hänen muistinsa oli entisellään, sillä siellä ei edelleenkään ollut jälkeäkään päivistämme marraskuun kahdeksannesta. Hän ei muistanut sen enempää sumupäiviämme kuin tuloksettomia tutkimuksiammeakaan. Hänellä ei ollut muistikuvaa vierailustaan rue de l'Ermitagen talossa, enkä nähnyt mitään merkkejä siitä, että hän muistaisi yhtäkään pikku hetkeä päivistä jotka vietimme yhdessä ennen kuin Olga tuli ja pyysi että auttaisin häntä löytämään Ralfin. Myöskään edellisen illan puhelusta hänellä ei ollut mitään muistikuvaa. Kun mainitsin sen, hän vain huolestui.

Mutta miksi hän sitten oli soittanut? Olga halusi yhä ymmärtää, miksi Thomas oli kompastunut marraskuun päiväänsä. Miksi Thomas oli mennyt vierashuoneeseen, vaikka ei yleensä käynyt siellä? Minä olin etsinyt ja miettinyt ja spekuloinut, sanoin. En ollut löytänyt selitystä.

Olga oli itsepintainen, täytyihän siihen olla syy. Keskustelimme eri mahdollisuuksista. Henry keskittyi ajamiseen eikä sanonut mitään. Ehkä siihen ei vaadittu paljon, Olga sanoi. Äkillinen mielijohde, odottamaton ääni. Ehkä muuta ei tarvittu.

Thomasille ei kuitenkaan ollut aiemmin tullut äkillisiä mielijohteita, jotka olivat johdattaneet hänet harhateille. Hän asui kaavassaan, mistä sinne edes tulisi odottamattomia ääniä? Ellei sitten joku marraskuun kahdeksanteentoista päivän vangiksi joutunut yllättäen koputtanut ikkunaan – tai oveen. Olga ehdotti että vierashuoneen hyllyltä oli saattanut tippua jotain, ehkä olin jättänyt jonkin esineen liian lähelle reunaa, ja sitten eräänä päivänä se oli yhtäkkiä tippunut. Minä olin saattanut käynnistää jotain ennen kuin lähdin. Pieniä sattumia ja levottomuuksia. Ehkä oli olemassa epäsäännöllisyyksiä, joihin ei tavallisesti kiinnittänyt mitään huomiota mutta jotka olivat saaneet Thomasin menemään huoneeseen. Lintu oli saattanut lentää päin ikkunaa, Olga sanoi. Ehkä marraskuun kahdeksanteentoista päivään oli juuttunut myös eläimiä.

Ikkunasta näkyvässä puussa linnut elivät omassa kaavassaan, minä sanoin, sen verran tiesin, mutta ehkä Olga oli oikeassa: vieras lintu – kahdeksanteentoista päivään juuttunut lintu, jos linnut saattoivat juuttua kahdeksanteentoista päivään – oli saattanut lentää päin ikkunaa. Ehkä Thomas oli kuullut sen, ehkä hän oli mennyt huoneeseen tutkimaan asiaa ja löytänyt paperit. Tai muuta sellaista. Ei se välttämättä ollut ollut lintu. Ehkä se oli ollut hiiri tai rotta. Mahdollisuuksia oli paljon, mutta keneltäkään ei voinut kysyä, sillä Thomas oli jo unohtanut kaiken. Henry sanoi että ennenkin oli pohdittu, saattoivatko eläimet juuttua aikaan. Ei ollut mitään näyttöä siitä että se oli mahdollista, joten selitys ei ollut kaikkein todennäköisin. Sitä paitsi hän oli sitä mieltä, että vaikka kahdeksan-

teentoista päivään olisikin juuttunut eläimiä, useimmat niistä olisivat kuolleet aikoja sitten. Jos ne olivat ajan kuluessa vanhentuneet kuten me, tuskin törmäisimme sen aikaisiin hiiriin, rottiin tai lintuihin. Vanhaan papukaijaan ehkä. Merikilpikonnan. Hevoseen.

Mitä ikinä olikaan tapahtunut, se oli saanut Thomasin soittamaan, ja sen jälkeen minä olin palannut, koputtanut oveen, kertonut hänelle kaiken ja muuttanut sinne. Mutta kaikki meni tietenkin pieleen, sanoin. Tietenkin meni, ja lopulta jäljellä oli vain yksi tie: poistumistie. Tiesin että minun olisi jätettävä Thomas. Olin muuttanut vierashuoneeseen. Aina välillä palasin hänen luokseen ja kokeilin eri tapoja ja uusia alkuja, sillä oli vaikea hyväksyä, ettei hänen puhelunsa merkinnyt mitään.

Kuulostaa surulliselta kokemukselta, Henry sanoi. Ja sitä se juuri oli. Surullinen kokemus, minä sanoin.

Mutta miksi? Henry ei mielestään ollut saanut selitystä sille, miksi kaikki oli mennyt vikaan. Järkevää selitystä. Eikö Thomas enää nähnyt tuntemaansa Taraa? Oliko minusta tullut toinen? Oliko Thomas muuttunut? Oliko meidän välillämme tapahtunut jotain? En kuitenkaan voinut antaa selitystä, sillä en tiennyt sitä itsekään. Ymmärsin vain sen, että Thomas oli pyytänyt minua lähtemään.

Ehkä kaikki päivät olivat vain tulleet väliinne? Olgan mielestä ei ollut kovin kummallista, että emme enää löytäneet takaisin toistemme luo. Niin pitkän ajan jälkeen. Ajan pysähtymisestä oli yli neljä milliumia. Neljäkymmentäviisi centiumia. Sellaisesta ei kukaan selviä, hän sanoi. En vastannut, sillä en halunnut kysyä, mitä Olga tiesi rakkaudesta, enkä aloittaa keskustelua ajanjaksojemme nimistä. Tosin olisin ihan hyvin

voinut kysyä, sillä myöhemmin samana päivänä Olga kertoi, ettei ajanilmauksista ole missään vaiheessa päästy yksimielisyyteen, mutta ihmiset ovat silti alkaneet käyttää niitä, jotka yritimme ottaa käyttöön Bremenissä. Kasvihuoneiden asukkaat olivat pari kertaa yrittäneet nimetä ajanjaksoja kasvien kasvukauden mukaan kylvämisestä sadonkorjuuseen. Olgan oli ollut vaikea tottua siihen. Rucola-kausi. Puntarellesikurijakso. Ja muita sellaisia. Nämä käsitteet eivät olleetkaan voitaneet alaa. Parempi käyttää sanoja millium, centium, decim ja pentan. Ja kyllä Olga tietää jotain myös rakkaudesta, sillä hän ja Ralf ovat olleet yhdessä siitä saakka kun lähtivät Bremenistä. Suhde oli vain lähtenyt liikkeelle hitaasti, hän sanoi. Ja alussa ikäero oli tuntunut liian suurelta.

Ehkä ongelma oli sinun ikäsi, Olga ehdotti. Niin minäkin olin luullut: että Thomasin mielestä minusta oli tullut hänelle liian vanha. Thomas oli kuitenkin sanonut ettei se siitä johtunut. Itse asiassa päinvastoin. Mielestään hän oli saanut luokseen entistä kiinnostavamman Taran. Kauniimman, hän oli sanonut eräänä iltana, kun makasimme alasti sängyssä. Hie-man pehmeämmän koskettaa, hän sanoi toisena iltana, ja kerran hän huomautti että käteni olivat entistä voimakkaammat. Hän piti vahvoista käsistä. Sanoin että se johtui varmaan kaikesta työstä Bremenin talossa, ja sitten kerroin lukuisista askareistamme, projekteista, korjaustöistä ja verhoilemisesta. Eräällä toisella kerralla hän sanoi että minusta oli tullut hiukan hauskempi, että huumorintajulleni oli tapahtunut jotain, mutta en tiedä mitä hän sillä tarkoitti. Olin vähällä kysyä, mitä vikaa oli entisessä Tarassa, mutta en kysynyt.

Ongelma oli pikemminkin se, että Thomas ei tuntenut olevansa kahden minun kanssani. Ja silloin hauskempi ja kauniimpi ja pehmeämpi ja vahvat kädet eivät riittäneet. Hänestä tuntui siltä että hänen elämänsä oli tullut lisää

ihmisiä. Niin hän ainakin väitti. Siis te, sanoin Henrylle ja Olgalle. Se oli vaikeinta. Thomasista tuntui että olimme saaneet seuraa. Meitä oli aivan liian paljon. Hän pani merkillie muutoksia muulloinkin kuin silloin, kun kerroin päivästäni kahdeksannessatoista, sillä toisinaan en lainkaan maininnut kaikkia tapaamiani ihmisiä. Kerroin vain että oli kuluunut monta päivää, mutta Thomas kiinnitti huomiota muihin asioihin. Ääneeni ja liikkeisiini. Äkilliseen nauruun, jota hän ei ollut ennen kuullut. Sanoihin, joita minulla ei ollut ollut tapana käyttää. Yllättävään sanontaan. Tapaan jolla kävelin huoneen läpi tai nousin tuoilta.

Thomas koki, että maailmamme liikakansoittui. Että minä vedin ihmisiä elämäämme. Sanoin että ainahan niin tapahuu. Jokainen vetää mukanaan ihmisiä. Thomasin mukana oli koko ajan kulkenut vanha Selter, jonka talossa olimme asuneet ja jonka huonekaluja olimme käyttäneet. Clairon oli täynnä ihmisiä Thomasin menneisyydestä. Ihmisiä jotka olin tavannut, kun kävimme vierailulla hänen isoisänsä luona ja kun kävelimme kaupungilla. Claironissa oli tuttuja, joistakin oli alkanut tulla ystäviämme. Thomas oli tuonut mukanaan myös isänsä – jota emme kylläkään tavanneet kovin usein mutta jota Thomas kuljetti mukanaan esimerkkinä siitä, millainen ihminen hän ei halunnut olla. Ja Thomasin äiti. Hänkin oli siellä, vaikka hän ei häirinnytkään ketään. Hän asui miehensä kanssa hieman etelämpänä, ja vierailimme siellä ajoittain. Meillä oli Philip ja Marie ja muutamia minun ystäviäni, joita en ollut tavannut kovin usein viime aikoina, mutta Thomas tunsii heidät. Tai hän oli tavannut heidät. Olihan meilläkin joukko, jonka olimme vetäneet maailmaamme. Ja koko minun perheeni, minä sanoin, perheneliö, jossa Thomas oli joutunut kohteliaasti ottamaan paikkansa. Jota hän oli aina kohdellut ystävällisesti ja hieman etäisesti. Olivatko hekin hänen mielestään tiellä?

Tara Selter on edelleen jumissa marraskuun 18. päivässä, joka toistuu yhä uudelleen. Jo 4 541 päivän ajan hän on turhaan yrittänyt palata tavalliseen eteenpäin kulkevaan aikaan. Tara ystävineen on päättänyt lähteä Bremenissä sijaitsevasta talosta, joka on käynyt liian ahtaaksi, ja heidän rajalliset marraskuun päivän resurssinsa alkavat käydä vähiin.

Solvej Ballen palkitun ja ylistetyn *Tilavuuden laskemisesta* -septologian viides osa jatkaa Tara Selterin tarinaa, jossa hän yrittää ymmärtää ajassa tapahtunutta virhettä. Tällä kertaa Taran kohtalotoverit ovat päättäneet järjestää kaikille samaan päivään jumittuneille suurkokouksen Liègen kaupungin laitamalla sijaitsevalla hylätyllä yliopistokampuksella. Sarjan kolme ensimmäistä osaa palkittiin Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnolla vuonna 2022, ja ensimmäinen osa oli vuoden 2025 International Booker -palkintoehdokas.

KL84.2 ISBN 978-952-352-335-7
Kansi: Anna-Mari Tenhunen